

**UCHWAŁA NR LII/358/2023
RADY GMINY GIZAŁKI**

z dnia 25 października 2023 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania za lata 2021-2022 z realizacji „Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Gizzałki na lata 2019-2022”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 40 z późn. zm.) oraz art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 840 z późn. zm.), uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się sprawozdanie za lata 2021-2022 z realizacji „Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Gizzałki na lata 2019-2022”, stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 40 z późn. zm.) oraz art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 840 z późn. zm.), uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się sprawozdanie za lata 2021-2022 z realizacji „Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Gizzałki na lata 2019-2022”, stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Roman Rojewski

Załącznik
do uchwały nr LII/358/2023
Rady Gminy Gizalki
z dnia 25 października 2023 r.

SPRAWOZDANIE
za lata 2021-2022 z realizacji „Gminnego programu opieki
nad zabytkami gminy Gizalki na lata 2019-2022”

Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 840 z późn. zm.) wójt zobowiązany jest do sporządzenia na okres 4 lat gminnego programu opieki nad zabytkami. Po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków program zostaje przyjęty przez radę gminy. Podlega on ogłoszeniu w dzienniku urzędowym. Co 2 lata wójt przedstawia radzie gminy sprawozdanie z realizacji programu.

„Gminny program opieki nad zabytkami gminy Gizałki na lata 2019-2022” został przyjęty przez Radę Gminy Gizałki uchwałą nr IV/33/2019 z dnia 27 lutego 2019 r. (opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego z dnia 4 marca 2019 r., poz. 2428) po uzyskaniu pozytywnej opinii Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu w dniu 30 stycznia 2019 r. Przedmiotem „Gminnego programu opieki nad zabytkami gminy Gizałki na lata 2019-2022” jest problematyka ochrony dziedzictwa kulturowego gminy.

Gminny program opieki nad zabytkami gminy Gizałki (dalej „Program”) to dokument uzupełniający do innych aktów planowania. Jest dokumentem polityki administracyjnej w zakresie podejmowanych działań dotyczących inicjowania, wspierania i koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego. Głównym odbiorcą Programu jest lokalna wspólnota samorządowa. W zamierzeniu beneficjentami Programu mają stać się nie tylko prywatni właściciele, czy użytkownicy obiektów zabytkowych, ale również mieszkańcy gminy. Istotnym celem Programu jest dążenie do osiągnięcia odczuwalnej i akceptowanej społecznie poprawy w zakresie: stanu zachowania i utrzymania obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy, szeroko pojmowanego zasobu dziedzictwa kulturowego oraz zachowania krajobrazu kulturowego. Ważne jest, aby poprawa ta dokonywała się przy partycypacji mieszkańców gminy, w różnych formach ich życiowej aktywności (praca zawodowa, działalność społeczna, działania wynikające z prawa własności lub z użytkowania obiektów zabytkowych) zaangażowanych w opiekę nad zabytkami. Obowiązkiem władz publicznych w tym względzie jest z kolei pobudzanie i usprawnianie mechanizmów regulujących kwestie tej opieki oraz tworzenie i wspieranie inicjatyw mających taką opiekę na celu.

W Programie omówiono uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami oraz uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego. Przedstawiono charakterystykę zasobów oraz analizę stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy, w tym historię gminy Gizałki i jej poszczególnych miejscowości, historyczne układy przestrzenne na terenie gminy (układy przestrzenne wsi, zespoły dworskie, cmentarze), architekturę i budownictwo (obiekty sakralne, zabudowa wsi, zabytki techniki) oraz dziedzictwo niematerialne i zabytki objęte ochroną. Program zawiera spis zabytków ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków gminy Gizałki, w tym wykaz stanowisk archeologicznych, a także wyznacza on priorytety, kierunki działań oraz zakres zadań do realizacji i źródła finansowania.

Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Gizałki została opracowana w latach 2010-2011 i przyjęta zarządzeniem Wójta Gminy Gizałki nr 22/2013 z dnia 30 kwietnia 2013 r. Dokument zawiera wykaz zabytków architektury i wykaz zabytków archeologicznych. Na terenie gminy Gizałki znajduje się tylko jeden zabytek nieruchomy wpisany do rejestru zabytków. Jest to zespół kościoła parafialnego pw. św. Jana Chrzciciela w Szymanowicach, w skład którego wchodzi kościół oraz cmentarz przykościelny. Obiekt został wpisany do rejestru zabytków w dniu 28.11.2011 r. i podlega on ochronie konserwatorskiej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Zabytki ruchome na terenie gminy to w większości wyposażenie kościoła parafialnego pw. św. Jana Chrzciciela w Szymanowicach. Najcenniejsze to obraz Matki Bożej z 1687 r., rzeźbiony krucyfiks z poł. XVIII w. oraz trzy neoklasyczne ołtarze. Zabytkami ruchomymi są również kapliczki i krzyże przydrożne (np. drewniany krzyż w Kolonii Obory w okolicy dawnej szkoły, upamiętniający

wyburzony kościół ewangelicki, kapliczka z figurą Matki Boskiej w Studziance, krzyż w lesie w Białobłotach, w miejscu dawnego cmentarza). Zabytki ruchome z terenu gminy Gizałki nie są wpisane do rejestru zabytków ruchomych.

Przy opracowywaniu Gminnego programu opieki nad zabytkami gminy Gizałki dokonano aktualizacji gminnej ewidencji zabytków, w wyniku której z ewidencji usunięto 28 obiektów, które zostały przebudowane tracąc walory stylowe albo są zrujnowane lub wyburzone. Zaktualizowana Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Gizałki została przyjęta zarządzeniem Wójta Gminy Gizałki nr 10/2019 z dnia 22 lutego 2019 r. Zarządzeniem Wójta Gminy Gizałki nr 71/2022 z dnia 11 sierpnia 2022 r. wykreślono z Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Gizałki budynek mieszkalny w Tomicach przy ul. Wrzesińskiej 97, na działce nr 204. Wykreślenie zabytku spowodowane było złym stanem budynku i zostało pozytywnie zaopiniowane przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Poznaniu, Delegatura w Kaliszu.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określa główne cele gminnego programu opieki nad zabytkami, do których należą:

- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających zwiększaniu środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

W związku z wyznaczonymi celami głównymi w kwestii dziedzictwa Program określa następujące priorytety:

Priorytet I: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego gminy, jako element rozwoju gospodarczo-społecznego gminy Gizałki, w ramach którego zostały wyznaczone następujące kierunki:

1. Podjęcie działań mających na celu podniesienie atrakcyjności krajobrazu kulturowego gminy na potrzeby edukacyjne, społeczne i turystyczne.
2. Rozszerzenie zasobów prawnych form ochrony zabytków.
3. Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.
4. Podejmowanie działań mających na celu podnoszenie kwalifikacji pracowników urzędu.
5. Działania organizacyjne związane z ochroną zabytków i dziedzictwa kulturowego.

Priorytet II: Promocja dziedzictwa kulturowego i edukacja służąca budowaniu tożsamości kulturowej mieszkańców gminy Gizałki, w ramach którego zostały wyznaczone następujące kierunki:

1. Rozbudzenie i pogłębianie w mieszkańcach dumy z tradycji historycznych gminy.
2. Popularyzowanie wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym gminy.

W latach 2021-2022 realizowane były regularnie prace polegające na wykonywaniu prac pielęgnacyjnych i utrzymanie zieleni w parkach podworskich w Szymanowicach i Oborach, a także na cmentarzu ewangelickim w Wierzchach.

W roku 2022 w ramach porozumienia z Wojewodą Wielkopolskim z dnia 5 kwietnia 2022 r. w sprawie powierzenia obowiązku utrzymania grobów i cmentarzy wojennych wykonane zostały prace

dla pomnika nagrobnego poległych Powstańców Styczniowych na cmentarzu parafialnym w Szymanowicach polegające na:

- usunięcie zużytych elementów nagrobka,
- poprawienie kostki wokół nagrobka,
- wykonanie fundamentów pod nowy nagrobek,
- piaskowanie i malowanie łańcuchów,
- piaskowanie (oczyszczenie) elementów piaskowca,
- mycie cokołu granitowego,
- wykonanie nagrobka z płyty granitowej,
- wykonanie okładziny wokół nagrobka z granitu,
- wykonanie tablicy z napisem.

Łączny koszt zadania to 19 900,00 zł.

Uchwałą Rady Gminy Gizałki nr XXXVI/261/2022 z dnia 22 czerwca 2022 r. została udzielona dotacja celowa na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków położonym na terenie gminy Gizałki tj. kościoła Parafii Rzymsko-Katolickiej pw. św. Jana Chrzciciela w Szymanowicach. Dotacja w wysokości 50 000,00 zł została przyznana na remont dachu nawy głównej kościoła wraz z naprawą elewacji sygnaturki.

W roku 2022 zostało zrealizowane zadanie pn.: „Dla mieszkańca i turysty, dla pieszego i rowerzysty – tworzymy miejsce wypoczynku poprzez rewitalizację parku w Oborach”. Zakres prac obejmował utwardzenie nawierzchni oraz wykonanie i montaż wiaty rekreacyjnej. Zgodnie z założeniami projektu mieszkańcy zamontowali elementy małej architektury w postaci: ławek, koszy, stojaków na rowery oraz ogrodzenia ruin znajdujących się na terenie parku. Ponadto mieszkańcy wykonali prace polegające na uporządkowaniu parku oraz zamontowaniu tablic informacyjnych zawierających m.in. historię dworku w Oborach. Na realizację zadania pozyskano dofinansowanie w kwocie 40 000,00 zł w ramach XII edycji konkursu „Pięknieje wielkopolska wieś” organizowanego przez Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego. Pozostała część inwestycji w wysokości 24 849,25 zł została sfinansowana z budżetu gminy oraz środków funduszu sołectkiego sołectwa Ruda Wieczyńska w kwocie 7 558,00 zł. Ostateczny koszt rewitalizacji parku wyniósł 82 414,25 zł.

W dniu 14 lipca 2022 r. Rada Gminy Gizałki podjęła uchwałę Nr XXXVII/279/2022 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wybranych terenów położonych w obrębach geodezyjnych Ruda Wieczyńska, Gizałki, Czołnochów, Szymanowice i Tomice oraz uchwałę nr XXXVII/280/2022 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wybranych terenów położonych w obrębach geodezyjnych Czołnochów, Szymanowice i Tomice, w których ustalono zasady w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej.

UZASADNIENIE
DO UCHWAŁY NR LII/358/2023
RADY GMINY GIZAŁKI

z dnia 25 października 2023 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania za lata 2021-2022 z realizacji „Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Gizalki na lata 2019-2022”

Sprawozdanie za lata 2021-2022 z realizacji „Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Gizalki na lata 2019-2022”, stanowi spełnienie obowiązku, o którym mowa w art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 840 z późn. zm.). Zgodnie z tym przepisem, z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami wójt sporządza co 2 lata sprawozdanie, które przedstawia się radzie gminy.

„Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Gizalki na lata 2019-2022” został pozytywnie zaopiniowany przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu w dniu 30 stycznia 2019 r. i przyjęty przez Radę Gminy Gizalki uchwałą nr IV/33/2019 z dnia 27 lutego 2019 r. (opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego z dnia 4 marca 2019 r. poz. 2428).

Sprawozdanie za lata 2021-2022 z realizacji „Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Gizalki na lata 2019-2022” przedstawia stan realizacji celów i zadań zapisanych w tym dokumencie.

Mając na uwadze powyższe, podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.

Przewodniczący Rady

Roman Rojewski